



Moedertaal staat voor streekgebondenheid

In de Literaire Hoek besteden verschillende Limburgse auteurs, verenigd in de Werkgroep Limburgse Schrijvers, wekelijks aandacht aan lezen en literatuur in Limburg. Vandaag Peter Lenssen over 'De Heimreise'.

Zestien jaar reeds hield mij het noodlot verre van Limburg, ver van den nee-drigen oorde gebannen, dat sterker mij aantrekt, dan het verleidende schoon en de luister der woeligen hoofdstad, schreef de dichter Johan Michiel Dautzenberg zo'n honderd-zeventig jaar geleden in *De Heimreise*.

Dautzenberg die van 1808 tot 1869 leefde, werd geboren in Heerlen en betuigde zijn leven lang een grote liefde voor Limburg en zijn geboortplaats. Veel van zijn teksten en gedichten vormen een lofzang op de overweldigende Limburgse natuur, de dorpjes en de emotionele geborgenheid die de plek waar zijn wieg stond hem bood. Hij was in de aard een wereldburger, verhuisde naar Belgische oorden, maar keerde steeds weer terug naar zijn geliefde geboortestreek, die overigens in de tijd dat hij leefde nog niet geplaagd werd door de heftige industrialisatie die met de ontginning van steen-



kool gepaard ging.

Tweespalt

Dautzenberg groeide op met het Limburgse dialect én het Duits als voertaal. Net als Latijn en de Franse taal leerde hij 'goed' Nederlands pas later. Die verschuiving van moeder-

Heimwee naar Heerlen

Leven, werk en geboortedorp van

J.M. Dautzenberg
(1808 - 1869)

Mark van Dijk / Hennie Jetzes



LVO-U

taal naar het Nederlands (daarna het afwisselend gebruik van beide) zullen veel in Limburg geboren en getogen lezers herkennen. De moedertaal symboliseert familie, tradities, gebondenheid aan de streek waar je je thuis voelt, het Nederlands staat voor het grotere ver-

band waarin je geacht wordt (beroepsmatig) te denken en te werken. Die tweespalt is van alle tijden, zo maakt het leven en werk van Dautzenberg duidelijk. Vergelijk het met onze behoefte om grenzen te overschrijden, de globalisering waaraan we op vakantie, in ons ge-

Het boek over Johan Dautzenberg verscheen bij uitgeverij Leon van Dorp. De plaquette hangt op de muur van voormalige dancing Femina in de Dautzenbergstraat te Heerlen. FOTO PETER LENSSEN

bruik van internet en social media én in onze aanschaf van consumptiegoederen uit verre landen toegeven. Wat dat betreft voelen we ons allemaal wereldburgers. Tegelijkertijd hechten we zeer aan onze afkomst en de waarden, normen en tradities die we van kleins af aan hebben meegekregen.

Voor schrijvers, in dit geval schrijvers die in Limburg geworteld zijn (zie Johan Dautzenberg), is dat niet anders. In hun werk plaatsen ze ervaringen en gebeurtenissen uit hun directe omgeving in de bredere, universele context van thema's als oorlog, liefde, sociale onrechtvaardigheid en schoonheid. Het plaatselijke 'Limburgse' wordt uitgelicht en vergroot op een manier die het voor elke lezer waar ook ter wereld voorstelbaar, begrijpelijk en daarmee 'invoelbaar' maakt.

Vergezicht

Voor wie regelmatig romans van Limburgse schrijvers leest, zal dit geen verrassing zijn. Het samenspel van Limburg en Nederland, Limburg en de wereld leidt tot onverwachte denkwijzen en vergezichten. Dát maakt de literatuur die aan deze streek verbonden is zo spannend en bijzonder.